

2000

2000

Videmšek Boštjan: Mirovniške puške še ni dokončno vrgel v koruzo. Ne-Delo, Ljubljana, 12.3.2000.

Zadnikar Miha: Zavezniki - slovenski mozolec. Mladina, Ljubljana, 31.7.2000.

K.D.: Zelo učinkovit način, da prikličeš policijo. Delo, Ljubljana, 10.8.2000.

K.D.: Elementi političnega nasilja?. Delo, Ljubljana, 10.8.2000.

Škerbot Maja: Mogoče bo pa sosedom všeč komorna opera. Delo, Ljubljana, 12.8.2000.

Zadnikar Darij: Policija nad Metelkovo. Sobotna priloga Dela, Ljubljana, 12.8.2000.

Novak Jure: Na Metelkovo z lisicami. Mladina, Ljubljana, 14.8.2000.

Rant Mateja: Mesto jo potrebuje (Dnevnikova anketa). Dnevnik, Ljubljana, 18.8.2000.

Weiss Peter: Policija nad Metelkovo. Sobotna priloga Dela, Ljubljana, 19.8.2000

Mal Domen: Sedem let življenja Metelkove. Slovenske novice, Ljubljana, 24.8.2000.

B.L.: Etika v kulturnem sodelovanju. Delo, Ljubljana, 14.9.2000.

Lukan Blaž: Kultura in umetnost med peresom in mečem. Delo, Ljubljana, 16.9.2000.

Škerbot Maja: Kaj kdo kje počne? Kako in s kom?. Delo, Ljubljana, 20.9.2000.

Zadnikar Miha: Razmah z nesluteno ljubeznijo. Mladina, Ljubljana, 4.12.2000.

Mirovniške puške še ni dokončno vrgel v koruzo

Slovenska civilna družba je na psu. Nekoč je bilo povsem drugače. Marko Hren, njen simbolni vodja in vodilni mirovnik pokojne Jugoslavije, je prepričan, da bo kmalu bolje ...

Boštjan Videmšek

Ime Marko
Priimek Hren
Starost 41 let
Naslov Ljubljana
Posebnost
Nekoč je šel v nos

Marko Hren, sinonim slovenske civilne družbe, mirovnik številka ena in pobudnik številnih uspešno izpeljanih civilnodružbenih projektov, se v zadnjih letih v javnosti pojavlja kolikor se le da redko. Našteti opisi in zaznamki sodijo v osemdeseta leta. V tista leta, ko se je zdela, da lahko ideja prebija tudi najtrše barikade. Potem pa je civilnodružbena potencia – kar nekako čez noč – padla travmatično globoko. Devetdeseta so, z uresničitvijo velikih projektov in predvsem osamosvojitvijo, pometla s civilno družbo. Ali pa je slednja pometla sama s seboj. Marko Hren, ikona osemdesetih, večni alternativec, človek izbranih besed in ostre misli, razlog za izgubljeno potenco išče v ... kontekstu. »Kontekst osemdesetih let je bil znan po družbenih gibanjih in je popolnoma drugačen od konteksta devetdesetih. Tako po vsebini kot formi. Spremenile so se strukture in zamisli,« razlaga in ob omembi »osemdesetih« le stežka skriva nostalgijo. »Prioritete devetdesetih so povsem drugačne. Vse se je spremenilo. Kollektivnost, najpomembnejši pojem osemdesetih je bilo sodelovanje, se je sprevrgla v radikalen individualizem, ni več skupnih idej, načrtov, prevladujeta tekmovalnost in komercialni interes.«

Klinična smrt civilne družbe

Kljub novim časom in spremenjenim razmeram bi bilo od take sile, kot je bila civilna družba na Slovenskem še pred desetletjem, vsaj sem ter tja pričakovati kako akcijo, namig, idejo ... Haider rovari po Avstriji, Evropa nori, Slovenija pa se ne zgane. Stanje duha? »Ne povsem. Res pa je, da me (ne)reakcija niti malo ne preseneča. Bilo je že nekaj podobnih primerov, pa se ni nič zgodilo. Zelo blizu je Hrvaška, kjer je civilna družba v minulih mesecih delovala naravnost fantastično, rezultati njenega boja so več kot očitni. Pa se pri nas ni pojavil nihče, ki bil pripravljen vsaj sodelovati z njimi ...« Hren pravi.

da za »začasno smrt« civilne družbe na Slovenskem obstaja logična, klasično sociopsihološka razlaga. Nihanje. »Potenca raste in pada.« Kljub vsemu se s popolno ničlo, z dnom dna, ne moremo kar tako zadovoljiti. Včasih smo pri vas, gospod Hren, čutili neznanski akcijski potencial, ste morda tudi pri samem sebi zaznali padec ... potence. »Ne, ha, ha, moja hčerka je namreč stara le dva meseca. Še vedno delam, še vedno sem angažiran. Prepričan sem, da se bo potencia zopet dvignila, to se enostavno mora zgoditi. Kontekst devetdesetih bo enkrat treba preseči.«

Večni oporečnik

Marko Hren je že v gimnaziji sodeloval v pacifistično anarhističnem krožku. Konec sedemdesetih je, v času, ko je bilo to precej tvegano, govoril o demilitarizaciji družbe in pravici do ugovora vesti. Ugovor vesti je postal njegovo vodilo, jugoslovanske zvezne oblasti so leta 1989 dokončno sprejele njegovo pobudo. Oprečnikom ni več grozil arest. A na področju ugovora vesti tudi nova, slovenska vojska ne deluje ravno bleščeče. Politiki in vojaški lo bi hočeje podaljšati civilno služenje in s tem civilnike degradirati v drugorazredne državljane. »V Sloveniji je za civilno služenje vojaškega roka radikalno premalo možnosti, informiranost je katastrofalna, tri leta sploh ni bilo razpisa ... Če že naši vojakci sodelujejo v mednarodnih odpravah, bi morali tudi civilnikom omogočiti služenje v tujini. Recimo pod okriljem Amnesty Internationala v Tibetu ... To je stvar sindikata oporečnikov, ki bi bil sila dobrodošel.«

Diplomirani matematik je kot strokovni sodelavec dolga leta delal v Iskri Delti. »Denar sem služil, da sem ga vlagal v svoja, naša prizadevanja. Takrat sploh nismo razmišljali o kakršni koli pomoči. V projekte smo pač vlagali svoj denar. To je bil čas entuziazma, ja, sodelovanja. Zdaj je vse drugače, prevladuje tako imenovani projektni management, vsi kulturniki, okoljevar-

stveniki, vsi se trudijo le za pridobivanje podpore od zunaj, recimo Sorosa. To je nekakšen larpurlartizem. Umetnost zaradi umetnosti same.« Kroženje na enem in istem mestu. Napredka ni. »Za civilno družbo je to katastrofa, odpade vsako sodelovanje, vsaka skupna pobuda, osnovno vodilo je pridobitništvo. Treba pa je priznati, da so

vojne v naši neposredni bližini sprožile hud kulturni šok, kulturni milje devetdesetih je bil zaznamovan s povsem ne pričakovano krutostjo. Posledica se čuti v padcu vrednot, jezik osemdesetih – avtonomnost, drugačnost, pluralizem, pravica do drugačnih slogov življenja – se je izgubil. Diskurz je nadvse sobičen, pozicijsko usmerjen, ni več skupnih

projektov, ekipe so manjše, prevladuje ozeek, zasebni interes,« razmišlja sivolasni 41-letnik, ki je leta 1990 uradno ustanovil še zdaj delujoči Mirovni inštitut.

Hren gre v nos

Konec osemdesetih so Ljubljano preplavili protestni grafiti, Hren pa je postal simbol mirovnosti in upora z argumenti. »Hren gre v nos« je bil prvi grafitni hit. Na isti strani so stali kulturniki, subkulturniki, geji in lezbijke, intelektualci, mladina, nekateri časopisi (Mladina, Katedra, Tribuna) ... Cilj je bil isti, ambicija enaka. Vulge izredno veliko. Marko in njegovi so v starih, civilno na moč organiziranih časih ves čas »težili« jugo armadi, tam so jih imeli polno glavo, pa se niso dali odgnati. Vzporedno z Mirovnim inštitutom, ki mu je direktoroval, je kot »predstavnik za stike s tujino« aktivno sodeloval pri Odboru za človekove pravice in organiziral legendarno Mrežo za Metelkovo. Zamisel o vstopu ljubljanskih kulturnikov in umetnikov v mogočno, v sam mestni center porinjeno vojašnico se je porodila leta 1990. Pogajanja z jugo vojsko seveda niso bila uspešna, se spominja Hren, a tudi po njenem umiku iz Slovenije se mreži ni godilo najbolje. Septembra 1993 je imelo širno »omrežje« dovolj lažnih obljub, potrpljenja je bilo konec, pripadniki mreže so v noči s petka na soboto preplezali ograjo stare avstro-ogrske vase se posejale po tekočem traku. In še zdaj, šest in pol let pozneje, jim kljub formalno-pravno urejenemu statusu ni videti konca.

Omrežen z Metelkovo

Ravno v teh dneh bo na knjižne police prišel zbornik Metelkova 1990–1999, v katerem je avtor Marko

Hren strnil metelkovsko esejistiko. Dokument časa in prostora. »Tisto, kar je najbolj zaznamovalo Metelkovo, je vandalizem. V petih stopnjah. Najprej JLA, potem mestna oblast, ki je rušila vsepovprek, zapletli z mestom so, kot kaže, večni, pa ulični vandalizem – od skinheadov do narkomanije ... težave z ministrom za kulturo, gradbenim lobijem (rušenje, ovirana oskrba z elektriko in vodo) in navsezadnje internih vandalizem, vandalizem interesov znotraj metelkovcev.« Marko pravi, da Metelkova poseebja devetdeseta leta. Subkultura je postala mainstream. Duh je izginil, ideje so se utopile v komercialni ... Tako gre to.

»Ko sem ter tja na Metelkovo zaide kak tujec, se, vajejen popolne skvotovske subkulture, začudi, ko opazi male deskarje v najnovjših, dragih trendovskih cunjah, kako klepetajo po mobilnih telefonih. Metelkova je res nekakšen simbol slovenske civilne družbe.« A Marko Hren še ni izgubil upanja. Niti približno. »Metelkova in celotna civilna družba imata potencial, potenca se bo slej ko prej spet dvignila.« Nekaj let je vodil društvo Retina; urejali so posle mreže, ki ji je bil blokirani žiro račun, proti njej pa vloženi sodem kazenskih ovadb. Zadeve so se bolj ali manj srečno razpletle. Retina pa je vodenje zaupala metelkovcem samim. Metelkova se kljub temu vgreza sama vase, takole, od blizu, kakšne posebne perspektive ni zaznati. Mesto Ljubljana, večni ignoranti Metelkove, mesečno plačuje pol milijona tolarjev za dva varnostnika, ki vse noči ždita v svoji kabini. Že pet let. Trideset milijonov tolarjev je bilo porabljenih v ta namen. »Stran vržen denar.« Medtem se na primer verstijo vlomi. Gospod Hren se je odločil preučiti, kako te zadeve delujejo v tujini. Trenutno sodeluje z šeststokrat večjim pariškim podobnikom Metelkove, ki deluje nadvse vzorno in ga letno obišče nekaj milijonov gostov. Zgled za prihodnost? »Tako nekako.«

Foto Blaž Samec

Marko Hren, 2000: »Potenca se bo spet dvignila.«

TRANSACTIONAL
- PIŠE MIHA ZADNIKAR

Zavezniki - slovenski mozolec

Kdaj pa kdaj nas razveseli celo kultura

Ko je bil podpisani svojčas, tik pred znamenito pomladno razpoko z nekdanjo državo, debelih deset mesecev redno zaposlen pri največjem dnevnem časniku, natančneje, v njegovi kulturni redakciji, si je tam večkrat privoščil plodno, poučno igrice. Sam pri sebi ji je, preden se je naveličal odvečnih vsakdanjih medijskih tortur - malo v šali malo za dušno higieno - dejal "naloge posebnega družbenega pomena". In res je bil njegov trud lepega dne presenetljivo celo nagradjen s plaketo "za promocijo alternativnih dejavnosti" zveze društev ŠKUC, tedaj plus Forum. Le kaj sem počel takšnega? Recept je bil preprost: Kaclar je bilo treba spisati poročilo z duhamorne, uradne SAZUjeve tiskovne konference o novih edicijah, na katero me je na silo poslal urednik, sem sam s seboj tekmoval, kako nauti dve ali tri tipkane v čimkrajšem časovnem razdobju. Saj se izuríš in s kančkom obrtne spretnosti in koncentracije zmoreš na rutinsko temo sestaviti tako dostojen spis, da živ bog ne opazi, ali je narejen v tri četr ure ali v štirih. Povsem drugače pa je bilo z novicami, kjer sem imel na voljo tesnih pet do deset vrstic teksta. Takoj ko sem uzrl, da je priložnost na moj naslov obvestilo iz prej omenjenega ŠKUCa, iz KUDa ali kake mladinske klubske niše, ki se mi jo je zdelo podpreti z vsem srcem, sem si vzel neskončno veliko časa - pet vrstic sem pacal tudi po pet ur, šel vmes dvakrat malicat in trikrat na kavo, poglobljaj sem se v referenčno gradivo, delal zasebne skladske ekspertize, koval blazne lekseme in jih stavil skup v kar najbizarnejše, že domala poetske zveze, polagal predse na mizo ključno izrazje, ki naj bi bilo pospremljeno dogodek, skratka, v svojem novinarskem golobnjaku sem si ustvaril agenturo, uvedel izredno stanje in si domišljaj, da bodo briljantne slogovne spake, ki so potem izhajale v visoki nakladi med drobnimi novicami, osvobodile srca še tako nenadjenih potencialnih revolucionarnih duhov in drugih ljudi spremembe. Zakaj kadar se človek zares potrudil, tedaj se pač vidi, da besedilo ni plod rokohlitskega podjetja, ampak čiste in nesebične ljubezni - svoje "naloge posebnega družbenega pomena"

sem tedaj opravljal junaško, v anonimni ilegali, in nagrada je vsaj enkrat prišla v prave roke.

Danes ljudem iz kulture pri dnevnem časopisu ni več jasno, kaj je "naloga posebnega družbenega pomena", še več, med prvimi so, ki tarnajo, da so se časi spremenili in da je alternativa mrtva, namesto da bi jo tiho, škrebļajaje, komaj opazno kratko malo ustvarjali in soustvarjali. Mar niso mediji zato, da nekaj ustvarijo in soustvarijo? Tako pa zgolj poustvarjajo, ponavljajo tiste vzorce, ki se kotilijo že po drugih medijih in zmerom bolj ugajajo namišljeni kulturni politiki, programu, narodnemu pomenu, pompu in senzaciji. Vsemu tistemu, česar je že drugod vse polno. Kultura pri dnevnem časopisu se dandanašnji obnaša tako kakor tisti neverjeten podpis iz knjige o Titu, kjer je tovaršij maršal na fotografiji ob pol sedmih zjutraj na Dedinju s skodelico kave in kupom svežega listja, na katerem so *Ostobodenje, Politika, Borba, Delo, Pobjeda, Nova Makedonija, Ritindja, Vjesnik* in takšno, spodaj pa piše z vsem nujnim naivnim cinizmom: "Kako bi ne znal voditi države, saj vendar bere časopise!" Ta podpis se mi je za vselej vtisnil v spomin kot najgenialnejša med medijskimi teorijami, mati prednica vseh globalističnih in med mrežnih zamisli - po vseh ideološko-institucionalno-političnih obračanih tega osupljivega stavka sem naposled prišel do sklepa, po katerem je pokojni vodja morda res znal brati tako dobro, da se je v državniških poslih učil od novinarskih ignoranc, napak in lukenj. Jasnino ko beli dan - premalo je imel med branjem na voljo takšnih, ki so si za pomembno novico vzeli čas in jo prezentirali kakor se šika, torej upošteva "naloge posebnega družbenega pomena". Naj se sliši še tako tavtološko, toda kultura - tudi kot rubrika - se pri časniku najprej ustvarja s kulturo pisanja. S tem seveda ne mislim nujno "kulturne" kulture pisanja a la Baryutth, Betnava in Brižinski spomeniki, pač pa vse nianse, do katerih se kaže piščemu mukoma dokopati, ko išče pot iz stila v samo življenje, v realije možnih prepadov in vrhov. Dosežek leta v *Delovi* kultu-

ri, denimo, se sploh ni pojavil na kulturni strani, pač pa na zadnji, in to nedaven torek, 18. julija. V zgornjem levem kotu sta igralci Teatra Gromki Nataša Jereb in Irena Duša tako zaverovani v svojo lezbično psihodramo, da se zdi, ko da je fotograf predrl opno njune zasebnosti in ju ujel doma, med navadnim prepirom za mizo. In navezadnje za to tudi gre, kajti podpis zgledno poroča o tem, kje je njima in še prenekaterim biti doma. S podobne k uvodu v festival *Sosedje - slovenski mozolec* je namreč jasno razvidno, da se počutita doma in nista v nekakšni službi SNG Drama. Resda časnikar pri tem prejkone povzema besedilo, ki mu je bilo poslano vnaprej in resda je kazno, da ga sploh ni bilo na licu mesta, toda medijsko obvestilo je bilo že pri organizatorju sestavljeno z ljubeznivim namenom, da samo doseže svoj cilj, to je - razblini vse dvome o tem, ali je Metelkova mesto ta hip enkratno življenjsko kulturno žarišče ali moteč element za sosesko, kakor se zadnje čase prepogosto insinuirajo po inertnih občilih. Časnikar je dojel poanto "naloge posebnega družbenega pomena", se potrudil in odnesel lično prepisan prispevek k tistemu svojemu kolegu, ki je zadolžen za zgornji levi kot zadnje strani. In to je veliko, ta trud moramo spoštovati, ker vemo, kako redek je. Žal je po novem občutje za "naloge posebnega družbenega pomena" povezano s poletjem, ko ni veliko tistega gradiva, ki ga sicer zapoveduje večni narodov "uradni list" in mora na kulturne strani po nekem topoumnem, navadni občarski družbi nerazumljivem ključu. Toda upanje se širi, iskra bo preskočila in prej ali slej se bo tudi med redno zaposlenimi v kulturnih rubrikah spet našel kdo, ki bo vedel, na katerih koncih se dejansko išče, živi, dela in zabava. Podpisani je zdaj na drugi strani, pri življenju, med čakajočimi na takšne duše - v spodbudo naj se jim skromno zau- pa njegovo poletno spoznanje: Ostani julija v mestu, pozvedi, kdaj ima svoj hirokrat dopust, obišči ga dva dni pred odhodom, in v radostnem razpoloženju, brez odvečnega čakanja bo vse urejeno desetkrat hitreje kakor med letom.

Danes ljudem iz kulture pri dnevnem časopisu ni več jasno, kaj je "naloga posebnega družbenega pomena", še več, med prvimi so, ki tarnajo, da so se časi spremenili in da je alternativa mrtva, namesto da bi jo tiho, škrebļajaje, komaj opazno kratko malo ustvarjali in soustvarjali.

Dve plati zgodbe z Metelkove

Zelo učinkovit način, da priključiš policijo

Pritožbe stanovalcev, ki jim ni do (pre)glasnega muziciranja – Dve policijski intervenciji v dobri uri – Poslušalci za »barikadami«

Ljubljana – V torek ob 23.20 so z ljubljanskega OKC napotili patrulo s policijske postaje Center za Metelkovo. Operativno-komunikacijski center je namreč dobil več pritožb od meščanov, ki stanujejo v bližnji okolici, češ da zaradi preglasne glasbe ne morejo spati.

Policista, ki sta se odpeljala tja, sta »pred zgradbo« ustavila moška, ki sta se predstavila kot organizatorja koncerta, mošta v modrem pa sta ju potem opozorila, da so preglasni, da motijo javni red in da bo treba posegati, da se bo glasnost zmanjšala. Eden od njiju je takoj odšel noter in poskrbel, da so muziko utihnila, drugega pa sta policista poprosila, naj se s čim izkaže. Ugotovila sta, da gre za 27-letnega L. N. iz Ljubljane, s kateri je bil postopek – opozorilo je bilo upoštevano – končan in policista sta se odpeljala.

Ob 00.35 so zaradi ponovnih pritožb okolških stanovalcev na Metelkovo poslali tri patrulje. Ko so se policisti pripeljali – v napovedniku lahko preberemo, da gre za Klub Gromki – je muzika nenadoma utihnila in ven se začeli prihajati gostje oziroma poslušalci. Policist, ki je vodil postopek, je med njimi opazil 27-letnega organizatorja, s katerim je že prej govoril. Ker je bil zraven še en moški, je hotel zvedeti tudi za njegovo identiteto. Stopil je zraven in oba povabil do službenega avta, kjer bi v miru lahko opravili vse potrebno. Naproščeni pa policistovi zahtevi naj pokaže kak osebni dokument oziroma pove, kdo je, ni hotel ugoditi. Tudi, ko je policist zahteval, mu neznanec

ni hotel izstreti. Zato je urol v modrem odredil, naj sede v službeni avto in da ga bbo po odpeljali na policijsko postajo ter tam ugotovili njegovo identiteto. Vendar je policist tudi takrat naletel na gluh ušesa oziroma

In kaj je pravzaprav dvignilo na noge tolikšno število policijskih patrulj, če prej pa »ohadržalo« na mogoč okolščine »samovolje«? Med muzikovimi napovedmi glasbenih dogodkov lahko mdo med drugim najdemo, da je šlo za koncert tria »NY, ki se je začel ob desatih zveče, za skupino, ki jo sestavljajo kitarist, basist in bobnar, pa so zapisali, da se bo štivali »dodobra napolnani špas-core«.

tudi tega ni upošteval. Zato »s« bila zoper njega uporabljena prisilna sredstva (fizična sila) in sredstva za vezanje in vklepanje (jase), nato pa je bil dan v intervencijsko vozilo,« so zapisali v policijskem poročilu, kar po domnevi poveslano pomeni, da so ga zgrabili, vklepani in posadili v marico.

S tem naj bi bil postopek zaključen in policijske patrulje so se hotele odpeljati, vendar se ni dalo. Obiskovalcem oziroma poslušalcem koncerta, ki se še niso

razšli in so se zbrali okrog, po policijskih podatkih naj bi jih bilo okrog 50, pa postopek očitno ni bil prevedel in so se odločili, da se bodo varuhom reda in miru uprli. Ne a silo, temveč pasivno. Sedli so pred policijska vozila, marice pa so pri zastavili tako, da so pred avtomobili pri vrtkih in postavili kovinsko klopo, radnja pa so ga »podprli« z zabojniki za smeti.

Mojze v modrem so se odločili, da pokličejo okrepitev, in na Metelkovo se je pripeljalo šest policijskih patrulj. V sukupaj so potem ovire odvlekli stran in protestnike, ki niso hoteli stati, naložili v marice, da so naredili pot, potem pa so jih očitno izpustili ven, kajti policijsko poročilo pravi, da so na postajo Center odpeljali samo tri prekrškarje. Gre za že omenjenega neznanca, ki so ga vklepani – zanj se je potem izkazalo, da je 32-letni ljubljancan M. Z. – druga dva pa sta, prav tako N. letni 1. E. in 24-letna P. G., tudi iz Ljubljane. Po končanem postopku oziroma ko so zapisali vse potrebno, so vse tri izpustili, sicer pa bodo, tako je zapisano v policijskem poročilu, sodniku za prekrške prijavili vsega skupaj šest prepisanih.

Tako uradno policijsko poročilo ...
K. D.

Elementi političnega nasilja?

Udeleženci oziroma organizatorji torkovega koncerta so dogajanje na Metelkovi in policijsko postopovanje »veda« doživeli drugače. Kot je v imenu Kluba Gromki pojasnil Miha Zadnikar (neznanec, M. Z., ki ni bil in po policijskih podatkih predlhal policistovo zahtevo po osebnem dokumentu), je patrulja prišla pred vhod v Klub Gromki okrog 23.20, petinajset minut po začetku koncerta. Prišli »NY in hčer naj bi se bil ...« pritoževali, da ni dovolj glasno, vendar ni bilo nobenih konkretnih zahtev, samo »vohar« in »dela in pa».

dste ste bolj brezpredmetno in nepotrebno, saj nisem bil nasilen, pa tudi skupina kakih 60 ljudi pred klubom je bila povsem mirna. Nenadoma so ga, kljub temu da je bil miren in nenarilen, vklepani, odnesli in stlačili v policijsko marico, čeprav za fizično silo po Zadnikarjevemu mnenju ni bilo niti najmanjšega razloga. Medtem ko je Zadnikar sedel v marico, so pred njo pasivno protestniki obkrožili koncerta. »Kakih dvestaj petinajset ljudi« je bilo, hčer je ugovarjal, policije obkrožili in enemu pu

Elementi političnega nasilja?

Udeleženci oziroma organizatorji torkovega koncerta so dogajanje na Metelkovi in policijsko posredovanje seveda doživeli drugače. Kot je v imenu Kluba Gromki pojasnil Miha Zadnikar («neznatec», M. Z., ki naj bi bil po policijskih podatkih prešlital policistovo zahtevo po osebnem dokumentu), je patrulja prišla pred vhod v Klub Gromki okrog 23.20, petindvajset minut po začetku koncerta skupine NNY, in sicer naj bi se bili sosedeje pritoževali zaradi hrupa. »V odmoru med skladbama sem stopil na oder in prepustil odločitev kolektivu: glasba se je ustrezno utišala in koncert se je nadaljeval. Po končanem koncertu, malo pred ponočjo, sva s kolegom odšla po večerju za glasbenike. Ko sva se slabih deset minut zatem vrnila, sva na prizorišču uzrla okrepljeno enoto – tri gonile in kiblo.« Kot nadalje pripoveduje Miha Zadnikar, je stopil do enega policista in ga pobaral, kaj se dogaja in zakaj jih tako moti tišina, saj so koncert končali pred vsaj petnajstimi minutami. »Zahteval je, da se identificiram, kar sem odklonil kot brezpredmetno in nepotreb-

Miha Zadnikar

no, saj ni bilo nobene kršitve – željo soseske smo upoštevali, organizator pa je v skvotu, seveda, kolektiven in se ne skriva v eni osebi. Vztrajal sem, da pogostim glasbenika in glasbenico in opraviim svoje prostovoljno promotorsko delo do konca, vendar me ni spustil.« Policist je nato Zadnikarju ukazal, naj postavi roke na avto, kar se je temu zaz-

delo »še bolj brezpredmetno in nepotrebno, saj nisem bil nasilen«, pa tudi skupina kakih 60 ljudi pred klubom je bila povsem mirna. Nenadoma so ga, kljub temu da je bil miren in nenasičen, vkletili, odnesli in stlačili v policijsko marico, čeprav za fizično silo po Zadnikarjevem mnenju ni bilo niti najmanjšega razloga. Medtem ko je Zadnikar sedel v marici, so pred njo pasivno protestirali obiskovalci koncerta. »Kakih dvajset minut sem čemel v kibli (lisice slovenske policije so hudo utrenjene in puščajo čudne rdeče zapestnice), nakar so k meni 'strpali' še solidarna kolega T. in kolegico P., nevklejnena. Povedala sta, da je prišla tudi posebna enota s psom in da je vsenočrog že deset policijskih vozil. Le zakaj – za to ni bilo nobenega povoda!?,« je med drugim v obvestilu za javnost še zapisal Miha Zadnikar in pristavil, da je bilo »v tem strahotnem in nepotrebnem aktu zaznati izrazite elemente političnega nasilja, diskriminatorno in represivno obnašanje do ene izmed socialnih skupin«.

I. R.

Foto Jure Erzen

Ena od vsakdanjih aktivnosti na Metelkovi

Klub Gromki o torkovem incidentu s policijo

Mogoče bo pa sosedom vseh komorna opera

Problemi, ki so v javnost »izbruhnili« te dni, so temeljni problemi urbane kulture – že dolgo se zavzemajo za izgradnjo zvočnega zidu

Ljubljana – V četrtek zvečer sta dva od organizatorjev festivala Gromki, Miha Zadnikar in Luka Nabrgoj, na novinarski konferenci v klubu Gromki v devetih točkah in krajši diskusiji med drugim razjasnila pravilno interpretacijo besede politično, problematizirala tamkajšnji torkov incident s policijo, se razgovorila o izjemnem interesu za vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov na Metelkovi in predstavila dejavnost kluba Gromki. Menila sta, da večina ljudi pravzaprav ne ve, kaj Metelkova sploh je in kaj jim ponuja.

Prva večja kritika na konferenci je bila namenjena medijem oziroma njihovi napačni interpretaciji izjave Mihe Zadnikarja, češ da »sumi policijo izvajanja politično nasilne akcije«. Zato je Zadnikar opozoril na bistveno razliko med pojmom strankarska politika in političnost ter dodal, da je žalostno, da gre tako bazična teoretizacija sfere političnega takoj v strankarski kontekst in da bo kot javna oseba preprosto še naprej političen, a razmere na Metelkovi depolitizira. Upa še, da bo čimprej prišlo do ločnice njegove fizične osebe in klubske dejavnosti.

Problema hrupnosti in ogledovanja sosedov se zaveda tudi Luka Nabrgoj, ki meni, da je to standardni problem ne le kluba Gromki, pač pa cele Metelkove mesta, in dodaja, da zato Gromki festival letos ne poteka na trgu, pač pa v njihovi dvorani. Sicer pa se že lep čas zavzemajo za izgradnjo zvočnega zidu med vzhodnim pročeljem kluba Gromki in Maistrovo ulico, s katerim bi odpravili problem hrupnosti. Prošnjo za financiranje zidu so poslali že na Mestno občino Ljubljana. Ker pa jim je niso odobrili, so na novinarski

konferenci ponovno pozvali Dars ali druge razumevaloce podpornike k sodelovanju izgradnje »avtocestne bariere proti hrupu«.

Problem so deloma poskušali rešiti pred mesecem: zasadili so Highlands park, saj so želeli z drevesi in grmičevjem ustvariti vsaj naravno zvočno zaščito. Za vzpostavitev dobrih sosedskih odnosov pa iščejo še druge rešitve. Verjamejo, da je vzrok mnogih negotovanj tako sosedov kot splošnega prepričanja ljudi o dogajanjih in življenju na Metelkovi le nepoznavanje. Zato so v klubu Gromki pričeli pripravljati nove vsebine, s katerimi želijo privabiti sosedje v svojo sredino. Znano je že, da bomo lahko v prihodnje prisluhnili tudi kakšni komorni operi, je povedal Zadnikar.

In nazaj k torkovemu incidentu s policijo, ki je prav tako standardni problem Metelkove. Nad policijskim opravljanjem dela na področju Metelkove so se na novinarski konferenci pritožili tudi nekateri predstavniki drugih tamkajšnjih klubov. Predstavnika geje kluba Tiffany, ki ima svoje prostore v stavbi Lovci, moti zlasti poniževanje policajev, saj se je nemalo krat zgo-

dilo, da so s prisilo izvabili iz obiskovalcev stavek »midva sva pa pedra«.

Zadnikar povsem podpira policijo pri opravljanju njihove dolžnosti, vendar pod pogojem, da jo opravljajo primerno in diskretno, da ne insinuirajo, provocirajo, legitimirajo prekrškov, kaznivih dejanj, ne prepredaje drog in drugega kriminala. Izvedli smo tudi, da je omenjena Zadnikarjeva provokacija, češ, vzbudila nenavadne odzive. Šest pisem, med drugim iz radia Ognjišče, v katerem so zapisali, da so »morebitne aktivnosti policije v zadnjem času plod stare Vike, ne pa nove vlade«, je povedal Zadnikar in še omenil, da mu je županja iz svojega kabineta sporočila, da bo storila vse, da se v policijski upravi Ljubljana center doseže bolje oziroma ustrežnejše ravnanje, kadar gre za dogodke na Metelkovi.

Toliko o najboljši vročih temah četrtkove novinarske konferencie. Več o Metelkovi iz perspektive njenega družbenega, kulturnega in umetniškega pomena pa v sredo na kulturnih straneh. **Maja Škerbat**

Policija nad Metelkovo

Brutalen poseg policije, ki je 8. avgusta vdrval v Teater Giramki, prekinila prireditev in uklenila ter odpeljala nekaj njegovih članov v vselej postavljeno vprašanje v stanju v slovenski policiji. Brutalnost slovenske policije v zadnjem času obravnavajo tudi resne znanstvene revije (ČKZ št. 198-199, str. 289-302), žal pa se zdi, da je množičnim medijem pomembna le ista tematika, ki zadeva interese političnih strank. Ker je policija nomenklatura državnih organizacij, ki mora varovati državljanke tako, da delajo v okviru zakonov, je seveda pomembno, da policisti poznajo in se ravnaajo v predpisanih okvirih. Zaradi neznanja, politične neukarčnosti in predsodkov se lahko zgodi, da policisti - v določenih zgodovinskih okoliščinah na policija napadli - ne sledi zakonitimi skupni interesu državljanov, temveč svojim interesom in interesu stranke, v kateri delujejo. Pogosto pa tudi lasnim interesom. V teh primerih se policija postavi izven zakona, policisti razumejo zakon le kot samovoljo, ki je podprta z močjo fizične prisile. Zaradi narave dela, ki je za (praviloma) mladega, slabo izobraženega in ne najbolj plačnega policista frustrirajoča, postanejo njegove urče vsi, ki ga ne morejo ogručiti. Namesto velikega kriminala mači tačiči, namesto organiziranih mafij subkulture, namesto desnih radikalec pa - Neslovenci - Po osamosvojitvi je slovenske policiste učila zapela kriza vrednot, medtem ko so v socializmu meči na voljo postjo defuriran ideološki smoter, ki je bil vir pozitivne samopodobe, pa jih je nova država pustila na cedilo. Slabim delovnim razmeram na njihjih určih se je priučila strankarsko-politična manipulacija z vrhovni policijske službe. Ni nenavadno, da policisti v svoji vsakodnji službi ravna bolj prek fantazem, ki mu jih nudijo ameriške nadaljevalke, kot pa v strokovnih okvirih, ki jih zapoveduje zakonodaja. Od tod do zlorabe, kriminala ali pa preprosto nemarnega ravnanja pa je le pol koraka: zgovorni so celovški primer (vpletenost policistov v ugrabitev), velenjski dogodki (domnevna povzročitev smrti motorista in sopotnice), celjski primer (uboj), letalniji neuspešni aretaciji Bosonca in Filipinca (kandidati za sodnijo niso preživeli) in. To so le primeri z vrha ledenih gore. Bolj zbuja skrb odnos policistov do mladih, pripadnikov manjšin in subkultur. Štehi nas lahko socializacijska izkušnja mladostnikov, nad katerimi se na nočnih putih naj zbuja njihovi uniformirani vrstniki, pa tudi to, da so tarča državnih organiziranih nasilnih manjšin in subkultur, ki jih izrečno sčrtijo ustava in mednarodne konvencije.

To pomlad je bila na Metelkovi zaključna predstavitev mednarodnega projekta društva YHD za kulturo in teorijo hendišepa, nekaj visokošolskih organizacij, prostovoljcev in dišalec, ki se ukvarjajo s projekti nedržavnega življenja hendišepiranih. Na prostoru pred stavbo je bila manjša prireditev. Vtr -hrupa- so hilemilozvočne judovske, ciganske in bosanske romanke. Po kakšni urci je prihrumelo sedem policistov s policijskim avtom in marico. Prizor je bil grotesken: na eni strani pisana skupina poslušalcev na invalidskih vozičkih, nekaj univerzitetnih učiteljev (tudi iz tujine) in dobrovoljcev, na drugi pa sedmerica sprva agresivnih uniformirancev, ki jim je šele po mutralni pridigi dr. Darje Zavriškove splohnila adrenalnska vročica, uko da so bili sposobni obzdati svojo vniemo. »Wild hunch« je odhrumela, ko so napisali mandatno kazen prireditelju.

Nekaj mesecev pred tem se je na istem prizorišču iz vse Slovenije zbralo kakih štirideset skantheadov, ki so spozili, da bodo ušli na pianovski koncert in se maščevali za biške, ki so jih prišušili, ko so na Tromostovju hoteli ovirati zborovanje pron Haiderju. Nekaj policistov je prišlo tudi tokrat, u se niso posebno izpostavljali pred grozečo skupino desnih radikalec, ki so dvigali roke v pozdrav nekemu nemškemu (samo)morilcu. Gruča se je ozula šele pod pritskom mrazu in grožnjo krepkejših staršev in starejših bratov ogručeni, ki so prišlieli na prostorišče. Očitno je, da policisti tudi na primeru Metelkove uporabljajo zelo različna merila in da je nekdo od odgovornih slaboviden na delno oko ali pa gre za demonstiranje sile le tam, kjer si upajo

Zasedena vojašnica na Metelkovi nudi prostor različnim alternativnim skupinam, kulturno-umetniškim projektom, znanim enim udištam, muzejem, sori so galerije, ateljeji, mala gledališča, subkulturalni klubi, snemalni studii, knjižnice itl. Pa vendar se vsega kompleksa drži negativna podoba, ki jo vzpostavljajo določene družbene prakse ozirama prilike v mestu. Gre za politiko stigmatizacije. Metelkovo-mesto je nevarna, ker in pod neposrednim nadzorom obdavnih struktur, ker je ustanovoma področje urbanega življenja in ustvarjanja. Lahko si mislimo, kakšne apetej spodbuja takšna lokacija raznim komercialnim projektom (nakupovalni in poslovni centri, parkirišča ipd.) in njihovim strankarskim in administrativnim podpornikom. Vsek, ki stop na post in profano-oblastni logiki, tega stigmatizacije in demonizacije -normalnih- struktur. Tem je na voljo semantični preskok, ki ga omogoča izvajanje mednarodnega programa za odvisnike v zdravstvenem domu na Metelkovi, ki je na oni strani občizija vojašnice in njima uševne zveze tu delujajočimi projekti. V izrazu edino pravnosti pa se vendar veča enačba med obema ustanovama, le da v vsakem primeru nepravilna organizacija ne zadeva zdravstvenih delavcev, temveč tiste, ki so ali pa si držejo priro v Metelkovo-mesto. Tem je treba pokazati, da bodo kriminalizirani. Vsek večer demonstirajo policijske patrulje (teprav je prisotna in plačana 24-urna varnostna služba), ki prekinjajo kulturne prireditve (tup potopise z diaprazekcijami), legitimirajo-pozameznike (brez utemeljive, predstavitve in pojasnitve utemeljenega koženskega stima, kar predpisuje zakon). Vse to v službi odvratanja meščanov od teh prostorov, konstrukcije domnevne nevarnosti in v funkciji »nitacije cenev- področja za možno komercialno gradbeno investicijo. Ravnanje na Metelkovi je šolski primer privoizacije policije, ki jo vodijo sumljive, a slabodnevne pojave, nepoznavanje zakona, sluznosti malomeščanski svini, hollywoodska podoba policista in dejanska nemoc pred organiziranimi kriminalci v Ljubljani

Zadnji dogodek, koso policisti prekinili prireditev in uklenili Miha Zadnikarja, znanega publicista in kulturnega delavca, je seveda absurdna in krvočiva, je pa njuna področja dolgotrajne prakse kriminalizacije in stigmatizacije, ki se po grodo slovenski policisti neupisno obljene, da se detejo zakonskih okvirov, in pribli osebah predhodkov in frustracij. Vprašanje je, kako se temu postavi pa roba in kako pripraviti policijo, da bi opravljala svoje dejanske dolžnosti. Slovenske stranke so zadnji naslove, saj so v vrhki meri vzrok opisane erozije: nametno kompetentnega strokovnega vodstva se v slovenskih policijskih vrhovih dogajajo stalne menjave, ki so rezultat strankarskih bojev za nadzor represivnega aparata. Preostanajo le samoorganizirane prizadete javnosti, dvig pravne kulture in organizirane ušbe kriticev, zavzemanje za strokovno kompetenco in nazorsko in kulturno nevtalnost policije, nekaj držve in poguma za državljansko nepokorščino ter možna internacionalizacija, ki bihdi prekinile tok dogodkov, ki nas lahko pripelje v stanje, ko se bomo vprašali, kdaj smo postali policijska država. Policijsku država postavimo, ko se ne zganemo ob policijski represiji nad drugimi oziramo drugačnimi. Teh pa je po policijski logiki vedno več. Zdaaj so prišli na vrsto intelektualci.

Na Metelkovo z lisicami

Na Metelkovi so policisti prejšnji teden spet brez razloga posredovali s silo. Ali je kratkoročni cilj zaprtje skvota?

Sas: torek zvečer. Prizorišče: Metelkova Mesto. Natančneje: Klub Gromki. Na programu: švicarsko-francosko-kanadski hardcorovci NNY. Koncert se začne, se hvalevredno razvija in je ravno nekje na polovici, ko v odmoru med komadoma na oder stopi Miha Zadnikar, organizator in "odgovorni" večera, in pove, da se je pripeljala policija in zahteva, naj se zmanjša glasnost ali pa bodo prišli s celo patruljo in izpraznili klub. "Odlotitev je povsem naša," reče Miha, "lahko nehama, lahko zmanjšamo glasnost, lahko gremo kar naprej." Publika je enoglasno za nadaljevanje koncerta. In se hkrati strinja z zmanjšanjem glasnosti. Ugasne se centralno ozvočenje in žagata samo še ojačevalec kitare in basa, bobni in vokali pa sploh niso več ozvočeni. "The show goes on", NNY žgejo in dožgejo. Koncert se konča brez incidentov. Bend pospravlja opremo, publika se deloma razkropi, deloma pa popiva v notranjosti kluba. Kakih petnajst minut je vse mirno. Nato nenadoma vstopijo vrli organi javnega reda in miru in se razgledajo naokrog. Tipa za mešalno mizo zaslišujejo o tem, kdo je tu odgovorni. Na vprašanja, zakaj jih to zanima, ne odgovarjajo. Maliretirajo tudi dekle za šankom. Ko ne pridejo do želenega odgovora, se napotijo ven.

Pred klubom so njihovi kolegi (najprej jih je bilo kakih deset) že našli Zadnikarja, ga obkročili in pripeljali do policijskega avtomobila. Zraven sta parkirana še dva: golf in marica. Zaslišujejo ga, Zadnikar pa le odkimava z glavo in jim razlaga, da je koncerta že konec in da ni nikakršne potrebe po intervenciji. Očitno zaslišujočemu in vodji postopka, policistu Rističu, to ne zadošča. Na vsak način zahteva, naj se Zadnikar predstavi in pokaže osebne dokumente. A Miha je trmast in vztraja pri svojem. Do tu se vse poteka povsem mirno – klasična policijska intervencija pač pridejo, popišejo, grede. Tokrat so stvari drugačne. Ristič povzdigne glas, sedaj ga slišijo po vsem dvorišču, in opozori Zadnikarja, naj se ne upira. Ko se ta ne odzove na poziv, naj na streho policijskega avtomobila položi roke,

Vklenitev Zadnikarja

mu pri tem "pomagajo" trije policisti. Sedaj že vidno razburjeni Miho vklenejo in odpeljejo v marico.

Iz torbice se izvlečejo videokameri, nekaj fotoaparatorov, snemalniki zvoka. Happening. Na Metelkovi dogaja. Neka stalna obiskovalka povzdigne glas: "A se bomo uspeli usedl, al kaj?" V nekaj trenutkih je marica z vseh strani obdana s klopčami, kantami za smeti in (kar stevilno) množico. Nekaj posamezni-

kov z vprašanji "nadleguje" miličnike (uradno oviramo policijski postopek), ti pa besno kličejo okrepitve in od časa do časa koga identificirajo. Vzpostavi se nekakšen status quo, a po prihodu okrepitev (specialci s psi in še kakšnih deset policistov) ga prekine – kdo drug kot spet policist Ristič: "Opozarjamo vas, da se odstranite izpred policijskih vozil. Če tega ne boste storili, bomo prisiljeni uporabiti silo." Se-

deč na eni izmed klopi pred marico zagledam, kako policista nosita Terraha, "župana Metelkove". Kam drugam kot v "klubu". Množica dviguje glas. "Več nas je." V marico stlačijo še Petjo, dekle, ki je sedelo na klopi poleg mene. Nato izlečejo pendreke, identificirajo še nekaj prisotnih in odnesejo klopi kar s sedmimi vred. "Če se ne boste odstranili sami, vas bomo zaradi omanja postopka odpeljali na policijsko po-

staja Center ... policijska vozila - do tega, jih je pripelo že pet ali ... končno odpeljejo, se napotimo do Trdinove 10. Kaj bomo tam? Predvsem pasli firbce, se mi zdi. Kakšnega načrta, raja, nimamo. Pred Trdinovo nas pričakata Terrah in Petia. Izpustili so ju, Zadnikar pa se še vedno ni bil pripravljen legitimirati in so ga zato

kovi ve neuradno povedati štorijo o telefonskem pogovoru z neimeno uradnik MNZ. Tej se je zdelo čudno, da organizator pripravlja nov projekt, ko pa je vendar na ministrstvu za konec meseca napovedan sestanek, na katerem naj bi razpravljali o pobudi okoljskih stanovalcev za prepoved koncertnega dogajanja na Metelkovi.

NNY

Kdo so predstavniki špas-cora, ki so nastopili pred policijsko intervencijo

Ko gre človek poslušati hard-core, pričakuje nekaj rjevitih potemreč frčale majice: basistova kitaristova in končno - bobnar. In "topless trio" je žagal pol ure skačejo po instrumentih namreč frčale majice: basistova kitaristova in končno - bobnar. In "topless trio" je žagal pol ure skačejo po instrumentih

Barikade pred marico

pridržali. Ko prikapljam vsi, se premaknem natančno pred vhod. Tam - stojimo. Čakamo. Da se bo kaj zgodilo ali kaj. In tudi se. Zadnikar pride ven. Padejo: aplavz vetera, pobuda za premik nazaj na Metelkovo na pivo in splošna razburjenost množice. Konec dober, vse dobro. Ali pač?

Policija intervenira, ko se koncert konča in je glasbe konec. Tistih trideset obiskovalcev nas prav tako ni zganjalo kakšnega pretiranelega hrupa. Človeka, ki jim preprosto poskuša razložiti, da so prepozni, vklenejo in mu odvzamejo prostost. In ker so ravno v feelingu, v marico vržejo še dva. Za predvidevam - nadzor množice kakih tridesetih je prišlo skoraj toliko policistov. Nekateri s psi. Vsi oboroženi. Tokrat se je vse končalo brez kakršnegakoli (fizičnega) nasilja. Kaj bi se zgodilo, če bi kak pi-

vi. Ali torej policija razpravlja o splošni prepovedi koncertnih dogodkov na neki lokaciji? Nekaj dni kasneje dobi torkov neprijetni dogodek epiloge. Zadnikar pristane (namesto za zapahil) čez noč med medijsko najbolj iskanimi osebam v mestu. Kabinet naše vrle županje mu sporoči, da bo Vika storila "use, kar je v njeni moči, da bi uslužbenci MNZ na Metelkovi postopali primerneje". Očitno užaljeni represivni organi se po Metelkovi zdaj vozijo s prizganimi utrjajočimi lučmi in skripajoče speljujejo. Hkrati obvestijo javnost, da bodo vse tri odpelane in še preostalih nekaj, kolikor so nas pač popisali, prijavili sodniku za prekrške zaradi "oviranja uradnega postopka". Oglasijo se sosednji klubi in posrežejo s podobnimi zgodbami, recimo trenutno edini slovenski gejevski klub Tiffany z

Zgoraj brez

in pljuvajo publiko. Zato, če ni ravno tudi sam eden takih mrkih poraščencev ali pa resen ljubitelj tovrstne muzike, navadno na tak koncert pač ne gre. Ne vem, ali me je k obisku pritegnil organizatorjev opis "dodobra našpananega špas-cora" ali pa kulturno pestra zasedba tričlanske skupine NNY - kitarist Ti Ti je iz Francije, basist Eric iz Kanade, bobnarka Marylesse pa iz Švice -, a bil sem presenečen. Prijeto presenečen. In šokiran. Dodobra šokiran. Ko so se na odru končno nabrali vsi trije in so vajeno, skoraj šovovsko poprijeli za prvo vižo, se mi je začelo svitati, da me čaka nekaj drugečnega. NNY svojo glasbo - ne bom se je niti trudil opisati, pojdite kar lepo na naslednji koncert (enkrat avgusta) - označi kot "heavy metal disco". Dodal bi morda le pridevnik "iskren". V prvih minutah koncerta je postalo jasno, da nastopajoči uživajo vsaj toliko kot publika. In publika je bila navdušena. Tudi tisti, ki jih sama muzika ni zadovoljila, so kaj kmalu vsi pozornost namenili dogajanju na odru. Po zraku so

band ima navado nastopati v ko stumih, najprej so bili v delavski kombinezonih, tekočo turnejo pa so začeli preoblečeni v nune. Ni Švedskem so jim vmioli v komb in skupaj s kitaro in še nekaj malenkostmi so jim odnesli tudi "smrdljive, prešvicane, strgane kostume nun". In zdaj jih pač ni majo. Cunje pa se pri intenzivnem muziciranju jako rade premočijo s potom in na turneje in srečaš veliko pralnih strojev. Še posebej, če igraš "samo v skovih in youth hostelih. Stvar žvuljenske odločitve. Ne lebemo komercialne." NNY je trojica čudakov, ki jim ni mar za denar ("Kako shajamo? Preprosto ne shajamo. Vedno smo revni."), za slavo ("Ničde nas ne pozna. Zato nje igrajo v vzhodni Evropi kot na primer v Nemčiji. Tam nas nihče ne jebe. Nad slovensko publiko pa smo vedno znova navdušeni. Radi bi šli igra v Irak ali pa Južno Ameriko. Nove izkušnje, saj štekaš.") ali za udobje ("Igrati bomo, dokler se ne skurimo. In za zdaj se imamo vsakit z znova še malo bolje kot po prej.")

Ali je bila torkova noč le eden od vrhuncem zlostrovanja odnosov med policijo in civilno družbo ali manifestacija obširnejšega policijskega projekta?

jan obiskovalec vrgel steklenico? Kot pravi Terrah: "Če bi avgusta v marico priletela kepa snega..."

Postopek je bil nepotreben in neizvzan (prišli so po prireditvi). Zato je pomembno vprašanje, ali je bila torkova noč le eden od vrhuncem zlostrovanja odnosov med policijo in civilno družbo ali manifestacija obširnejšega policijskega projekta. Eden izmed številnih organizatorjev dogodkov na Metel-

zgodbo o policijskih vprašanjih tipa: "A ti si peder ali kaj?" in pa Channel Zero, kamor včasih policijo kličejo zaradi "organiziranih napadov nekaterih desničarskih skrajnešev (skinheadov)", pa ta pride šele po kake pol ure štir mirno in razjeto". Nadlegovani naj bi bili tudi hendikepirani, pripadniki različnih glasbenih plemen in sploh vsi, ki potrebo po druženju dovoljujejo na Metelkovi.

Zadnikar pravi, da "se Metelkova trudi doseči status transkulturnega prizorišča. In si hkrati prizadeva za dobre sosedske odnose." Iz svoje neprivjetne izkušnje "bi rad potegnil kar naprej" za Metelkovo in za urbano žvuljenje nasploh. Sem politična oseba in vse, kar stonim, je politično. In takšna je bila tudi moja gesta neidentitizirane Vprašanje, ali je Metelkova pravičen prostor za jasno identitizirano strategijo za samopodobo v prihodnosti, pa ostaja odprto.

—JURE NOVAK
Foto: Nino Čadež

navadili

ivi

žurnih

aril Stane pri ZZS. so kartico, u ZZS. fonski šte-a)laže pri- Na tej šte-o jo lahko

brek kartice, jih ljudje že je poudarila zavoda Le-ag. Tatjana k.

enj pa ZZS glede postaj teh nima fislim, da je predvsem v j zdravil ne cept, če kar-pak jih mo-čer niti v de-ninala, oseba more podalj-pojasnil Sta-odločili, ker a terminalov lekarnah pa seh termina-i. Kljub temu v prihodnje arnah vseeno

pravijo zdrartice dobro namenu. V u na Metel-

DNEVNIKOVA ANKETA

Nekateri menijo, da je edino mesto za neinstitucionalno kulturo nekje na obrobju mesta.

Tudi drugačna kultura mora imeti svoj prostor

Mesto jo potrebuje

Povezujejo jo z drogami in hrupnim vedenjem

LJUBLJANA, 18. – Neinstitucionalna kultura predstavlja del utripa velikih mest in jim daje tudi svoj poseben pečat. Nekateri ob njej pomislijo na ustvarjalne mlade ljudi, ki nekako morajo izživeti svojo energijo, drugi pa na hrup, droge in alkohol ter na nenormalno in izrojeno vedenje. Kljub temu večina ljudi meni, da mesto takšno kulturo potrebuje, problematični se jim zdijo le prostori, kjer se ustvarjalci in obiskovalci zbirajo, saj naj ne bi sodili v bližino stanovanjskih sosesk. Nekdo je omenil celo odškodnine, ki bi jih morali prejemati bližnji stanovalci, kar pa je spet povezano z denarjem, ki ga alterhativci ponavadi nimajo. Nekateri se zavzemajo za to, da bi alternativno kulturo preselili na obrobje mesta, kjer pa bi po mnenju drugih izgubila svoj smisel, saj je konec koncev to predvsem urbana kultura.

MATEJA RANT/FOTO: JAKA ADAMIČ

JANJA ČEH, študentka: »Mislim, da bi moral vsak imeti prostor, kamor se lahko zateče, in če nimajo iti kam drugam, naj se pač zbirajo na Metelkovi. Osebnost sem zelo strpna do vseh skupin z obrobja. Razumem pa tudi ljudi, ki stanujejo v bližini, saj jih hrup verjetno moti. Počez tega to obliko kulture ponavadi spremljajo droge in

Policija nad Metelkovo

«Metelkova» se je zgodila 1993 z nezakonito začetkom in njeni organizatorji bi morali odgovarjati pred sodiščem. Po zaslugi »izjave podpornih vrstie« manih slovenskih osebnosti se začetke že naslednji dan spremeni v »simbol ukrepanja civilne družbe«. Če pogledat seznam podpisnikov »izjave podpornice«, se vprašal, ali je pri nas zagovarjanje »nezakonitosti« privzeto ali pa gre samo za »manke« »revolucionarne miselnosti« iz preteklega obdobja. Natel bom samo dva od podpisnikov: g. Miha Rotovnik, direktor Cankarjevega doma (v svojem navdušenju je postal kar dvoje izjav), ter tedanja županja in tedanja poslanca DZ ga. Vika Potučnik.

Od tedaj se »Metelkova« bolj ali manj redno pojavlja na straneh slovenskih časopisov. Naslovi teh člankov se nanadajo bodisi na spradnje finančnjaku in lastništva ali pa na dogujanja, ki jih časopisi objavljajo običajno pod »krinko«. Tudi zadnji primer tuklenov: Mihe Zadnikarja je izšel v »Kroniki Dela« v črtnek, dne 10. 8. 2000. Takoj pod člankom »Zgodbe z Metelkove« je te intervju z g. Miho Zadnikarjem, ki izbruha svoj gnev nad policijo. »Metelkova« je ponovno na prvih straneh.

Ga. Vika Potučnik (sicer podpisnica »izjave podpornice«) pooblašči za reševanje problema podžupana g. Antona Colariča, kabine gospe županje pa sporoči g. Mihi Zadnikarju, »da bo Vika storila vse, kar je v njeni moči, da bi uveljavili MNZ na Metelkovo postopajno pramenje«. G. Miha Zadnikar in g. Luka Nabrgoj skliceta iskovno konferenco. Problem hrupa sicer priznavajo, rešitev pa vidijo v postavitvi zvočnega zida. Prošnjo za finansiranje te gradnje so na MOE, še poslali, vendar ni bila odobrena. Ponovno pozivajo DARS in druge razumevalce podpornike k sodelovanju pri gradnji »avtocestne bariere proti hrupu«.

Eden od sloganov Mreže za Metelkovo je bil »Zavedli smo prostor, ki nam pripada«. G. Miha Zadnikar v svoji izjavi (Dela, črtnek, 10. 8. 2000) pravi: »Zahteval je (policist op. p.), da se identificiram, kar sem odklonil kot brezpredmetno in nepotrežno«. Gre za tipično maselnost teh ljudi. Počnejo lahko, kar se jim zdihoče: zasedajo tujo imovino, razgrajajo, določajo, kdaj in kako sme ukrepati policija. »Avtocestna bariera proti hrupu«, ki ga oni postročajajo, pa seveda ni njihov problem. Nakacati so rešitev, davkoplačevalci pa naj strošek poravnajo.

G. Miha Zadnikar je od vsega začetka gonilna sila »Metelkove«. V članku »Mahatma Zadnikar: pero proti pentretku« g. Marko Crnkovič ugovarja, »da se je g. Miha Zadnikar nabreč zavedal cenzura usode, da je bilo po svoje dobro, da se je Policija zapučila prav vanj«, »da pa se policistom le sanjalo ni, ko so vkletni v listce, strpali v kiba in odpeljali na PP Center Miho Zadnikarja, na kakšnega patrona« ali že kar na nuno – so naleteli tokrati. Ulhugi policisti so pač ukrepati, kot v takšnih primerih ukrepajo vsak dan verjetno vsaj desetkrat. Gre za jasen primer in policija je ustrezno ukrepala.

Scenarij naprej je jasen. Navedel bom zopet citat g. Marku Crnkoviča: »Taki kakor Miha Zadnikar so še bolj realni na margini, kamor je pobegnil že pred časom iz računaranja nad sredinim svetom; med alternativci je skoraj edini, ki ima intelektualno pravico, da soli pamet t.i. normalnim – karkoli že to za nas ali za njih pomeni.« In začne se soljenje pameti G. Miha Zadnikar vključje iskovne konference. G. dr. Darja Zadnikar objavi veličasten članek »Policija nad Metelkovo«, v katerem »razgabljuje brutalen poseg policije na »Metelkovo« in ji dokazuje najmanj 20 kapitalnih grehov: neznanje, politično neoklevnost, preobčutje, samovoljno poštenje z močjo fizične prisile, slabo izobrazbo, frustriranost, krizo vrednot, strankarsko-politično manipulacijo, fantazme ameriških nadaljevalnik, celoviti primer, neuspelne aretacije Bosanca in Filipinca, neprameren odnos do pripadnikov manjšin in subkultur, uporaba celo različnih meril, demonstacija moči, legitimiranje posameznikov brez utemeljitve, sluznost malomeščanski svini, holly-

PP poštni predal 29

wandsko podoba policista, nemoč pred organiziranim kriminalom.

Nekatere njegove ugotovitve kot npr. »liciošnja neuspešna aretacija Filipinca (kandidat za sodnika ni prečelval in »vir hrupa so bile milozvočne judovske, uganske in bosanske romanc«) so prav. Zanimive. Hrup, ki se ga da izjavo predstavnika »Metelkove«) umejiti samo z »zvočnim zidom, g. dr. Darja Zadnikar označi z »milozvočnim« in doda še »Jude, Cigane in Bosance«, v čmer jasno pokaže na dvakrat neprameren odnos policije. Primer Filipinca, ki je v portoroškem huselu naredil samomor, pa je g. dr. Darja Zadnikarju dokaz, da je brutalnost naše policije tako znana, da celo taji kriminalci raje naredijo samomor, kot da bi morali doživeti srečanje z njo.

Sedaj lahko pritakujemo še »izjave solidarnosti«. Že od prej znane osebnosti se bodo »zgrozile« nad brutalnostjo policije. Policisti v bodoče ne bodo smeli voziti najmanj v krogu 500 m od »Metelkove«. Prizadeji prebivalci pa imajo možnost, da dajo na svoje stroške zgraditi protihrupni zid ali pa da počakajo na naslednje volivne župana mesta Ljubljane in volijo tukšnega, ki ni podpisnik izjave solidarnosti z »Metelkovo«.

Dusan Skitek, Ljubljana

Evropski forum kulturnih mrež

Etika v kulturnem sodelovanju

Kot uvod v Evropski forum kulturnih mrež v CD poteka na Metelkovi tudi tretji forum projekta Phoenix pod okriljem TEH

V dneh od 15. do 17. septembra Ljubljana gosti udeležence Evropskega foruma kulturnih mrež (EFCN). Forum je nastal leta 1988 na pobudo Sveta Evrope z namenom, da bi omogočil dialog med umetniki in ustvarjalci na eni in kulturnimi promotorji in organizatorji na drugi strani. Danes je Forum prostor za izmenjavo izkušenj s področja kulture in uveljavitev novih idej, ki bi lahko vplivale na kulturno politiko Evrope.

Letošnja tema srečanja je Etika v kulturnem sodelovanju. Uvod vanj predstavlja tretji forum projekta Phoenix, ki pod okriljem Trans Europe Hales (TEH) poteka od 13. septembra na Metelkovi. Rdeča nit tega foruma je izmenjava izkušenj o mestu umetnosti v konfliktnih družbenih in političnih situacijah. TEH je mreža tridesetih centrov (podobnih Metelkovi) iz 19 evropskih in v zadnjem času tudi zunajevropskih držav, ima pa veliko izkušenj z vlogom kulture in umetnosti ob konfliktih, tako pri njihovem sprožanju kot razreševanju. Članstvo v mreži prinaša možnosti izmenjave informacij in izkušenj, programskega sodelovanja oz. koprodukcij ipd.

Del programa srečanja Forum v CD bodo tudi delavnice; tako bo v okviru programa Mosaic potekal projekt Ustanavljanje in vodenje neodvisnega kulturnega centra, delavnica o socialni odgovornosti kulture, informacijski sejem s predstavitvijo Evropskega foruma za umetnost in dediščino, diskusija o novih dimenzijah razvoja Forumov kot mreže, posebna pozornost pa bo namenjena pregledu kulturnih in umetniških iniciativ iz regij, ki jih zajema Pakt stabilnosti za JV Evropo. Na srečanju bodo s svojimi prispevki nastopili predsednica foruma Corina Suteu, Raymond Weber iz Sveta Evrope, Vesna Čopič z ministrstva za kulturo, Tomaž Mastnak, Janu-

sz Simonides, Dragan Matijević in drugi.

Morda bodo v času srečanja – o tem so na tiskovni konferenci govorili Marko Hren, Nataša Serec in Tomaž Trpljen – bolje prišle v ospredje tudi posebnosti delovanja Metelkove Mesta, ki v teh dneh obeležuje sedemletnico zasedbe in se od drugih članov TEH precej razlikuje. V nasprotju z njimi namreč nima zaposlenih, ki bi sodelovali pri kreiranju in koordinaciji programov (mesечно na Metelkovi pripravijo tudi do 70 prireditev), še vedno ima težave z legalnostjo delovanja, transparentno sistemov, ki krojijo njegovo usodo, pri sodelovanju zlasti z mestnimi strukturami in navsezadnje tudi s sosedi. **B. L.**

Sedem let živi

Ogledali smo si poletni in predvsem nočni utrip Metelkove – Tokrat ni bilo ne Gromki na zid vojašnice postavil domnevno zaščitno plastično steno – Mestna Metelkova bo 10. septembra praznovala sedem let neinstitucionalne kulture –

zavr-
kljub
Evesto
so Za-
swili v
ce bo-
magati

na peklenki puščavski vro-
čim. Uspelo je najbolj utr-
jenim setu specialne poli-
cije Jožetu Sironiču (teni-
ški talent je dobil od sina
Mateja, sicer tekmovalca),
ki mnogo bolje igra tenis,

lerlič

kot je maja lovil po Ka-
mniških in Savinjskih Al-
pah domnevnega morilca,
in Tonetu Anderliču, instan-
tnemu poslancu in najbolj
strpnemu pogajalcu iz vrst
LDS. Ob nekdanjih mini-
strijh (Toneru Ropu, Janezu
Kopaču, Ivu Bizjaku, Zo-
ranu Thalerju in Francu Av-
beršku) pa je blestel tudi
zakonski par Umek: mini-
ster za okolje Andrej Umek,
in Mira, direktorica urada za
žensko politiko. Oba sta res
dobra igralca tenisa in sta
na turnir prišla kljub zgra-
žanju ministrskega kolega
Zagožna. (A. L.)

ozitke

tolarjev.
o omo-
nega vse
na reše-

valnega vozila ne bo treba
več premikati, na njem bodo
možne celo nekatere opera-
cije. (Ma. R.)

Pozno zvečer, ko noč
dobi svojo moč, za de-
belimi opečnatimi ste-
nami pritajeno zacvrči,
visoko zaženketa, globoko za-
klokota in, hop, že se Me-
telkova prebudi. Ker Metel-
kova je menda nekaj čisto
drugega, predvsem središče
z mlado krvjo prežete alter-
nativne in neinstitucionalne
umetnosti, bujno cvetoče pod
pokroviteljskimi pogledi sta-
rejših, gurujevskih umetnikov
in osmišljevalcev, retorično
kaj izpopolnjenih profesor-

Metelkova mesto še razme-
roma tiho, nekaj življenja se
je jelo naseljevati le v stavbo,
imenovano Hangar, kjer do-
muje Klub Gromki, in v Tif-
fany, lokal v obnovljeni hiši
Lovci, ki ga običajno zase-
dajo pedri in lezbijke, daleč
sloveče petkove žure pa ob-
iskujejo tudi revčki normalčki
(parafraziramo seveda Selby-
jevo bukvice Zadnji odcep za
Brooklyn). Pri Mariči, dedin-
ji kafiča, v katerem so njega
dni ždeli motoristi, nič kaj
kompatibilni s kulturno po-

Glasba, ki so jo v Klubu Gromkem v petek vrтели didžeji, menda ni bila komercialna. Ušesom bi odleglo, če bi na trenutke vendarle bila.

jev. Tudi peščica neuklonlji-
vih, naprednih in treznih me-
dijev je tam. Toda po kuloar-
jih se širijo še drugačne govo-
rice, namreč, da nekdanja ka-
sarna ni nič drugega kot leglo
brezdelnežev, ki lahko, ker jih
naslednje uro budilka ne bo
pognala za študijsko knjigo
ali v službo, ponočujajo dolgo
v jutro in pri tem tako razgra-
jajo, da po celodnevni tlaki
zgarani stanovalci na sosed-
nji sicer spokojni Maistrovi
ulici ne morejo niti zatisniti
očesa. Zmedeni ob tako na-
sprotnojučih si sodbah, ogor-
čeni nad krutim posegom re-
presivnega aparata v osebno
svobodo Mihe Zadnikarja ter
nenazadnje v veseljem, nra-
vlinčasto ščemenje povzro-
čujočem pričakovanju njene
sedme obletnice, smo Metel-
kovo obiskale tudi Slovenske
novice.

**Petek, 18. avgusta,
od 22.00 do 23.00**

Ob desetih zvečer je bilo

Pa naj kdo reče, da Metelkovi niso mobilni.

štrumentalna skupina, ki pri-
sega na nečloveško (sata-
nistično?) moč ekstremnega
metala. Ampak to je bilo do
enajstih zvečer tudi vse.

**Petek, 18. avgusta,
od 23.00 do 00.00**

Dvorišče med Klubom
Gromki in trenutno prazno
galerijo Alcatraz se je napo-
nilo z rladimi moškimi in
ženskami, stariimi od dvaj-
set pa do petintrideset let. V
Gromkem so si naročili pivo,
v poljski kuhinji pred loka-
lom pa poskusili krožnik tiki
masala ali palak aluja, nige-

Petkove zabave v Tiffanyju so dobro obiskane, pridejo tako homo- kot heteroseksualci. Vsi drugačni, vsi enaki.

šalo tudi v živo – malce
stran, nad zaprta klubom
Channel Zero in Gala dvo-
rano, so ob priprtem oknu
vadili Noctiferia, vokalno-in-

rijskih jedi, ki jih je, ceneje
od kapitalističnih in brez-
kusnih hamburgerjev, pripra-
vil avtentičen nigerijski tu-
rist. Nato so, postavajoč v
parih ali majhnih skupinah,
naprej srkljali pijačo in se
pomenkovali. Bilo jih je ve-
dno več, številni so na Metel-
kovi nadaljevali turnejo, za-
četo na Trnfestu v Kudu Fran-

jenja Metelkove

24. 8. 2000

Mihe Zadnikarja ne policije – Zaradi hrupa, ki moti stanovalce na Maistrovi ulici, je Klub outlast naj bi prejšnji teden prvič po sedmih letih organizirala odvoz kosovnega materiala – Kaj je danes sploh se aller?

Per. V petek je pač nad zid vojašnice postavil dvometrsko plastično steno in zdaj ga je zanimalo, ali je hrup, ki so ga pravkar začeli proizvajati dižeji, kaj manjši. –Slisíš,– je s prstom pokazal na katrec, ki je prpehalala mimo. –Preglasila je vso glasbo. Torej ni hudo.–

Gremo spat

Ceprav se hrup v resnici ne zdi tako moteč, kakor zatrjuje civilna združba Stop za Metelkovo, ga ni možno zanikati. Predvsem je težko razumeti, zakaj brez meja ne more biti Metelkove. Kajti:

Varnostnika sta pazila, da se staršam na Metelkovi ne bi kaj zgodilo. Nad varnostjo Metelkovecev budi policija.

namreč ne marajo preveč. Jim kvarijo imidž.

Sobota, 19. avgusta, od 00.00 do 3.00

Na Metelkovi nič novega. Mladi ljudje so dalje postavili pred Klubom Gromki in džuskali v Tifanyju. Trio Noctiferia se je iz prvega nadstropja preselil dol, med rajo, k Mariči. Varnostnika, ki po ukazu mesta bdita nad objekti, sta se, pretegovaje se na stolih pred svojim kioskom, poskušala spomniti, kdo je na vrsti za obhod. Policijske patrulje niso kalile metelkovskega miru. Luka Najergoj, bodoči pravnik in prostovoljni, torej neplačani plačniki v Gromkem, se je odpravil na drugo stran Maistrove, pod okno igralke Vere

ali je nekdanji sedež in ležež. Titove armije res tisto, za kar se je pred skoraj desetletjem borila Mreža? Klubu Teatra Gromkemu, ki ima letos pester program, in sodelovalnju na raznih festivalih, kakršen je zdajle EXPO, pa

Fast food po pakistansko

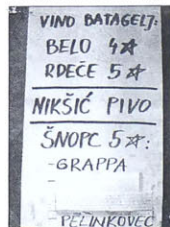

DARI ČUKELIČ

V Metelkovi so svoj prostor pod soncem našli tudi metalurgi. Najbrž v zadovoljstvo staršev?

filmskim projekcijam in predavanjem à la Rastko Močnik, se zdi, da Metelkova ni postala tisto, kar bi pravzaprav morala – stičišče mladih. (Kratki razdrobljena – njene prebivalce formalno družijo le plačevanje elektrike – se posveča alternativnim praksam, samozadovoljno predeča pod odedejo sprevrženega elitizma pa pozabljajo na prvotno poslanstvo. In, ne nazadnje – kaj je danes alternativa? Pisanje v metelčici?)

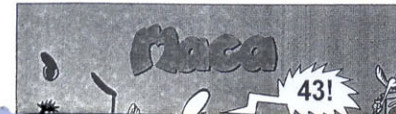
Ne gre pa pozabiti niti na mestno občino. Prejšnji teden

Pravica do izbire

beno, gledališko, filmsko, slikarsko in kiparsko delavnico, ki bi živahno utripala tudi podnevi in ne nujno le pozno zvečer.

Takrat bi Vera Per spokojno zaspala. Domen Mal

Evropski forum v Cankarjevem domu

Kultura in umetnost med peresom in mečem

Delovno posvetovanje o smernicah evropske kulturne politike in etiki medkulturnega sodelovanja pod okriljem Sveta Evrope

Včeraj dopoldne se je v Cankarjevem domu začelo dvodnevno delovno srečanje Forum evropskih kulturnih mrež na temo Etika kulturnega sodelovanja. Po pozdravnih nagovorih ljubljanske županje Vike Potočnik, ministra za kulturo Rudija Šeliga, predstavnika gostitelja Marka Hrena in predsednice Forum Corine Suteu se je začel uvodni del foruma, ki se je v poldanskih urah preusmeril v delo v treh delavnicah.

Prvi je temo srečanja več kakor zgolj protokolarno razgrnil Rudi Šeligo, ki je opozoril na neblagodejne učinke kulture, saj je (kakor v emblemu mednarodnega pisateljskega združenja) v njej pisateljsko pero praviloma prekrizano z mečem, odprl pa je tudi vprašanje solidarnosti, utemeljene na zavesti o individualni smrtnosti. V nadaljevanju je Marko Hren napovedal razpravo o izdelavi novega etičnega kodeksa v povezavi z odgovornostjo v kulturnem sodelovanju in spomnil na velik potencial, ki ga nosita kultura in umetnost. Raymond Weber iz Sveta Evrope je govoril o kulturni globalizaciji, ki ne poteka v enaki meri kakor ekonomska, kar povzroča socialno in kulturno razdrobljenost. Kultura po njegovem mnenju ni samo točka združevanja, temveč tudi polje razdruževanja. Novi čas zahteva odkritje nove kulturne paradigme in razvoj novih družbenih funkcij kulture, pri čemer je pomembna tako njena vloga pri preprečevanju konfliktov kakor tudi pri njihovem kreativnem sprožanju. Sodobna kultura potrebuje de-institucionalizacijo in deformalizacijo ter večjo navzočnost civilne družbe; tudi kulturno politiko je treba zastaviti na novo, saj je sedanja že zastarela. Razmišljanje o etiki v kulturnih iz-

menjavah je za Webra razmišljanje o načinu smiselnega delovanja, pri tem pa je pomembna vloga posrednikov med kulturno svobodo in institucijami. Novo razumevanje kulture zahteva tudi nenehno eksperimentiranje in nedisciplino, »ustvarjalno uničenje« znanega in vzpostavitve novega kulturnega konteksta. Vprašanje etike pa odpira problem človekovih (splošnih in kulturnih) pravic, kar je druga izpostavljena tema tega foruma. Poudarjena vloga civilne družbe

Vesna Čopić z ministrstva za kulturo je za uvod omenila idealno situacijo, v kateri se o etiki ne bi bilo treba pogovarjati, temveč jo zgolj udeležnjati. Zanimalo jo je, kako se je mogoče o etiki pogovarjati v času sobičnosti in najrazličnejših strategij izključevanja. V času multikulturalizma je le majhen korak od tolerance do ignorance, vendar je čas, ki prihaja, čas kulturne demokracije in individualne pravice do kulture, kjer bo deloval princip enakovrednosti med partnerji. Konflikti notraj kulture so obvladljivi, kadar najdemo skupne točke; pri tem je nedvomno pomembna odgovornost javne oblasti pri uresničevanju etičnih principov in zagotavljanju razmer civilni družbi za njeno delovanje, še posebej v situa-

ciji, značilni za vzhodnoevropske države, kjer se je po razcvetu civilne družbe ob koncu osemdesetih let njena vloga minorizirala, okrepljena pa moč države. Čopičeva je izrazila tudi dvom o tem, da imajo javne oblasti večjo sposobnost vodenja kulturnih institucij kakor civilna družba, in tudi sama predlaga deinstitutionalizacijo kulturne preskobe: javne oblasti morajo sprejeti vlogo naročnika in ne več njene lastnika. O tem, kaj je evropska kultura in kaj evropska identiteta, o ekskluzivizmu te zavesti in potrebnosti politične analize se je ob koncu polemično spraševal Tomaž Mastnak s SAZU in dodal, da brez politične analize noben etični kodeks ne bo imel resnične veljave.

Udeleženi foruma – kakih šestdeset jih je, v glavnem so iz različnih evropskih okoli, pa tudi iz ZDA, Indije, afriških držav idr. – so pogovor izkoristili tudi za predstavitev lastnega delovanja in področja zanimanja ter pričakovanj. Gre za predstavnike različnih povezovalnih mrež, združenj, forumov in institucij, ki delujejo širše od nacionalnih okvirov, močno pa so zainteresirani za nove oblike in načine sodelovanja z mednarodnimi partnerji.

Blaz Lukan

Kaj kdo kje počne? 20. 9. Kako in s kom? 2000

Prostor urbanega ustvarjanja, s katerim bi se lahko naša država tudi promovirala
Kaj se je spremenilo v zadnjem letu in kaj se morda še bo

Heraklitov *Panta rhei* vzdrži tudi na primeru Metelkove mesta. Čeprav je bil ta prostor nekdanj, a v zelo kratkem obdobju, srečišče takšnih ali drugačnih delikventov, je tovrstno pojmovanje za večino njenega obstoja napačno. Le obisk ali dva in pogovor z naključnim metelkovecem lahko dokáže nenaklonjenim, a tudi vzdržanim, drugi tako ali tako vedo, da je Metelkovo mesto prostor specifičnega urbanega življenja in ustvarjanja, kakršno prihaja po osamosvojitvi z zahodnim svetom skupaj s tremi Mc Donaldsi v Slovenijo. Res pa je tudi, da ima spremenljivo srečo, zato pogledimo, ali je zgoraj, spodaj ali kje vmes oz. kaj se je spremenilo v zadnjem letu in se morda še bo.

Še prej naredimo primerjavo Metelkove mesta kot kulturnega centra z njegovimi evropskimi brati in bratanci. Ti so ponavadi v eni stavbi in imajo jasno izdelano hierarhijo, mnogi imajo celo direktorja. Metelkova je razbita na stavbe in v njih na posameznike in skupine, ki so videti kot konglomerat znanstvenih inštitutov, smelnih studiev, alternativnih skupin, knjižnic, ateljejev, galerij in subkulturniških klubov. Ti delujejo brez večje kohezije. Problem ali specifična? Oboje.

Najvidnejši kohezivni sill in »svežo kri«

Za povezovanje Metelkove v skupek podobnih evropskih centrov deluje *Društvo za razvijanje prostovoljnega in preventivnega dela z Markom Hrenom* na čelu. *KUD Mreža* pa se vse uspešneje trudi vzpostavljati dejavnosti, ki povezujejo metelkovece. Tako izvajajo festivalne dejavnosti, kjer sodelujejo z drugimi podobnimi centri, jih vabijo k nam in jih z vedno drugo ekspedicio metelkovecev obiskujejo, v 500 izvodih izdajajo časopis *Metelkovnik*, skrbijo za promocijske tiskovine, poskušajo vzpostaviti skupne službe, ki se vežejo na infrastrukturo, zadnji čas pa se za-

vzemajo za pomladitev. Tudi zato imajo na frekvencah RS enkrat na teden *radio Metelkova*, v katerem delujejo zlasti starejši srednješolci. Sicer pa sodelujejo skupaj z *Društvom za zaščito ateističnih čustev* pri obnovi dvorane, ki kani biti v primerjavi z *Gala halo* in drugimi klubi bolj odprtega značaja, saj želijo z njo zagotoviti možnost za izvajanja tudi delujočim »nemetelkovecem«, ki se soočajo s prostorskimi problemi. Z dvorano, ki bo izrazito neprofitna, kot zagotavlja Goran Medjugorac, želijo privabiti medse »svežo kri«, saj se zavedajo, da Metelkova potrebuje nove sile, in priznavajo, da se ena generacija v sedmih letih delovanja »izpoje«.

Za improvizacijo je treba biti profesionalen

Z logiko pomlajevanja se sooča tudi *galerija Alkatraz* in njena kustosinja Jadranka Ljubčić, ki je zadovoljna z informacijo iz MOL, da njihove stavbe ne bodo rušili; če bi jo, bi se pojavil problem, kako ohraniti mozaike na fasadi galerije. Ker je galerija povezana z novo dvorano, bo imela galerijska dejavnost nove možnosti produkcije; pri tem bo dobila dvorana pridih vizualnega, saj želijo obnovite-

lji v njej razvijati performans, teater in podobne zvrsti, kar pa ni dokončna vizija. Kljub polnetnemu zaprtju ima *Alkatraz* že izdelan program za dobrih šest mesecev, vendar so odprti za improvizacijo.

Mesna občina Ljubljana vlaga v obnovo Metelkove vsako leto – po besedah Gorana Medjugorca – okoli 20 milijonov tolarjev. V zadnjem letu so skoraj vse stavbe dobile elektriko, v klub Gromki so napeljali vodo, največ del pa so opravili na stavbi Pestaki; zamenjali so žlebove in ograjo na terasi ter nekoliko popravili fasado.

Praksa programske in organizacijske improvizacije, ki je v javnosti pojmovana kot ne-profesionalnost, seveda v kombinaciji z izdelanimi načrti, pa je vodilo *teatra Gromki*, ki od marca deluje kot *klub Gromki*, saj lahko le kot tak z vsakodnevno dejavnostjo, za zdaj od ponedeljka do petka, ponudi urbanost – je mišljenje enega od soustvarjalcev kluba *Miha Zadnikarja*. Če je monokulturalnost, z gojenjem ene same sfere, pri nas zasidrana, se *klub Gromki* bori proti takšnim praksam, zato poudarja, da je njihova dejavnost inkluzivna, ne

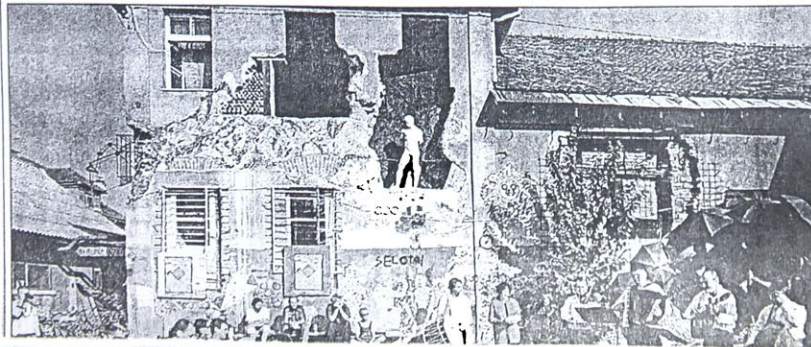
ekskluzivna. *Klub Gromki*, ki je ta hip na Metelkovi med vsemi, ki hočejo biti odprti javnosti in želijo vzpostavljati dialog, najbolj dejaven, uvaja še eno novost, dokaj neznano v Sloveniji: sistem nefikšnih honorarjev nastopajočim ki je v Evropi precej pogost, v Ameriki pa ponekod celo edi-

ni vir prihodka. To se pokaže kot plačilo vstopnine brez izjeme, ki pa je v primerjavi z drugimi prireditvami skoraj vedno simbolična.

Še učinkoviti drugi

V konglomeratu različnih metelkovskih dejavnosti smo tokrat izpostavili v minulem poletju najbolj delujoče segmente, zato vsaj omenimo ostale, ki zlasti čez leto puščajo močne sledi. Izjemno učinkovito je *Društvo za teorijo in kulturo hendikepa YHD*, ki se bori zoper predsodke, neumnosti in pastoralo; prav tako *Ženski center z žensko svetovalnico* in s »ministrčno-lezbično skupino oz. družno Kasandra; *Škratova živalnica* z infoteko, ki je odprta za vse, ki jih zanimajo radikalne družbene spremembe ali družbena kritična misel, ob sredah in četrtnih popoldne; da o številnih vizualnih ustvarjalcih in koncertni produkciji niti ne govorimo.

In še ena zanimivost: kot je ujelo naše uho na »potepanjih po Metelkovi«, je Počitniška zveza Slovenije končno podpisala pogodbo s skupino *Se-stava*, kar pomeni, da bodo stavbo Zaporj končno začeli preurejati v Youth Hostle. *Maja Škerbot*

TRANSNACIONAL
—PIKA MIHALJ ZADNIKAR

Razmah z nesluteno ljubeznijo

Evorilja spet hrumi čez deželo, realna evorilja nove pripravljenosti

Debata je obiskana, akcija se sproža spontano, ljudje se razumejo, pogovarjajo in premorejo dovolj vlage, dovolj humora. Desetilačno reč seveda po inerciji spet tlači v koš tradicij nekakšne osvoježene "enoumne preteklosti", "leži vgaoljili" – predobro vajeni uradnosti, navodil, direktiv, naročilnic, boljše vizuma in zvilih ukrepov – opozarjajo, da ji manka "marksističnih" zgibov. Nevede, da s tem na vsakem koraku izdajajo prav svoj manko nam zmeraj tako koristnega marksovstva. Temelj na tem ozemlju je k sredi in naposled ubel vsakršnemu nadzoru – čakajo na odkritje vzvoda za še širše spremembe, predano delo in plodna zabava. Prihaja torej reinterpretirati tako opevano "alternativo osemdesetih". Z vsem historično-reflektivističnim spoštovanjem do potez nekdanjega protagonizma moramo namreč opraviti politično-socialno distinkcijo. In pri tem bo hudo, pri njej se namreč pokaže drastično nesoglasje nedavnih časov z današnjimi: M. je, denimo, tvegal s tezo, da je največja tragedija "alternativne osemdesetih" v tem, da ji dejansko ni bilo treba storiti ničesar za svoje uspehe. V varnem naročju kulturnih skupnosti in ZSMS, podprta z denarji in sugeriranimi zamislimi tedaj pokrajinskih, danes pač državnih ediševskih funkcionarjev, je "alternativa osemdesetih" devedesetim zapustila ves arzenal neznanja, frustracij in nesposobnosti. Bore malo do: yourself. Nikdar jim ni bilo treba storiti ničesar iz nič, nikdar nič brez nakazil, navodil, napotil. Kakor hipija - tistega osečka iz generacije popje - nikoli niste mogli videti, da bi pomel klub, socializiral drugačne od sebe ali storil kaj, kar bi bilo presegalo njegovo visokost (v teh krajih imajo ljudje volče čudno mentaliteto, po kateri naj bi se ne vračali k "nižjim opravilom", ko smo "že" dosegli "kaj več"), tako se je tudi "alternativa osemdesetih", dasipak "punkerska", po bežnem razdobju alternative naselila v ličnih službica, vsake toliko paradna po "prostostih drugačnosti" in si s svojjo upokojenjsko-ambiva-

lentno gestu zdaj kviri še tisto malo, kar je sploh imela. Navzven je imela prav precej – še pomniti, ko se je besedišlo o Berlinu, Amsterdamu in Ljubljani – navzoier pa: oprodništvo, zamolčane finte, rivalstvo, hierarhičnosti, trenutnosti, skrivnanje za briljantno, prav tako močno finančno podpirano teorijo, spričo katere se je svojačas govorilo o "Parizu in Ljubljani". Kai slaba popoponica, katere zadnji zdihljaji so nam skušali podtakniti jeseni 1993 z besedami, ki so, vzemimo, projekt Meitkova oznamovale kot "zadnjo solidarnostjo smo si zgradili prostore, kjer si povemo v obraz vse, in to sproti. Raje kri in solze kakor rod in gruda, raje pa tudi kri in solze kakor odskočna deska. V dokaz, da je naše ravnanje zares drugačno, so transgeneracijske sheme, kakršne so po novem v veljavi – naposled smo skupaj listi, ki smo "ostali", "ostale", krakko malo napolniva osebkov, ki je zgubila stik z vsem, kar je namišljeno, začasno, predvidljivo, lažno. Vse več je družba, ki se gre svojo pot kot nekakšno "polno zaposlitev", v kateri je vse vedno laže, videti je namreč, da bo tako do naše smrti. Nai se sliši še tako teleološko, fundamentalistično in fatalistično, toda drugače sploh ne more biti, drugače je že bilo, in to preveč kratkotov. Ni hiepenja po vodstvu, morda je skrivnost v tem, ni preiranešga poudarjanja, da za kaj ni pravi čas in da ni časa. In potemtakem ni čudlo, da se zbiramo, družabimo, aktiviramo – najde se svetovalec za strategijo, svetovalka za PR, izvedenka za ljubezenske težave, strokovnjak za intersubjektivne pristope, motorije, zvočnike, obto percepcijo ... Končno se oblikuje vzporeden svet, v katerem storitve krožijo brez računov, usluga pa pomeni prejkone ljubezen do same stvari. Kako doseči stanje, v katerem lahko zapustiš vsa druga močna opravila, honorarna dela in vsakdanjo inasitucionalno torturo in se cel, srečivi do obisti prepustiš

sami stvari! To postaja bistveno vprašanje, in ko bo rešeno, bo tam šele začetek. Vedno znova je začetek, kljub vsakdanjemu užiku nekako nismo zadovoljni – porajajo se ideje, vsaka deseta se celo uidejani, o vsem se je mogoče dogovoriti, vemo, kdaj se umakniti na samo, da se ne razžremo med seboj, čutimo, kdaj se med nas naseiljuje negativizmi in jih odpravljamo. Sliši se na moč romantično, ima te, da bi spregovoril o rezultatu, *subkulturi, alternativni* in podobnem, toda ne – do tega smo se prikopali, in predragoceno je, da bi za to uporabljali terminov, ki bi jih in jih je že – kdo zlorabil ali razumel po svoje. Izraz se bo že našel, izvil se bo iz za zdaj neznanega besedja, transcendiral in tretičil na zemljo, ko bo za mnoge prepozno. Za večino je prepozno že zdaj, vidimo jih v vsem uboštvu, od tam se namreč vidi kristalno jasno, pogled je oster kot le kdaj, pahljata razprta, vemo, kaj bi, kdaj tega ne razglašamo vsevprek. *Abstraktna resnica* in samozavedanje sta hudi, konkretni materiji z njima po novem upravljaj na vsakem koraku, sprožaj sovražno nelagodje ali mehak pristop, prepoznavna znamenja se spet postavljajo na svoja mesta, kazno je, da so bila stara "alternativna" prepoznavna znamenja prej stvar začasnih imižev kakor trajne zavesti. Vseelo bo še, in tega se radujemo, stvari počnemo iz ljubezni, točno to smo, kar počnemo, in kdor je tak, ne more zgrešiti, pa čeprav v muziki, filozofiji, znanosti, pri plesu, v tekstu, če hočete. Če je, če ni, pač ni. Podjetje se ne more nadomestiti ali združiti s katerim drugim, če se vsa druga prepoznajo kot umetno narjena. Vsenacko-li nas je en sam *mainstream*, nas pa je vse več. O, da bi kdaj ne postali *mainstream* še sami.

Prihaja tudi tisti čas, ko bo treba natančno reinterpretirati tako opevano "alternativo osemdesetih".